

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 30. oktober 2002

om den forlængelse af investeringstilskuddet på 8 % ved investeringer i de nye forbundsstater, som Tyskland har bevilget Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie GmbH ved Jahressteuergesetz 1996

(meddelt under nummer K(2002) 4037)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/229/EG)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret de interesserede parter til i overensstemmelse med de nævnte artikler at fremsætte deres bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. BAGGRUND OG SAGSFORLØB

(1) Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie GmbH (i det følgende benævnt »MIDER«) er et datterselskab af det franske Elf Aquitaine SA (i det følgende benævnt »Elf«). Det blev oprettet den 23. juli 1992 med henblik på opførelsen af et nye raffinaderi i Leuna, Sachsen-Anhalt (i det følgende benævnt »Leuna 2000-projektet«).

(2) Ved sin beslutning af 11. november 1992 ⁽¹⁾ godkendte Kommissionen et investeringstilskud på 8 % til investeringer i det tidligere DDR i overensstemmelse med lov om investeringstilskud af 1993 (i det følgende benævnt »lov om investeringstilskud«). Ifølge § 3, stk. 3 i lov om investeringstilskud kunne investeringstilskuddet på 8 % kun ydes, hvis ansøgeren havde påbegyndt gennemførelsen af et investeringsprojekt mellem den 31. december 1992 og 1. juli 1994 og afsluttet det senest den 1. januar 1997. Hvis projektet ikke blev fuldstændig gennemført inden for dette tidsrum, var ansøgeren forpligtet til at betale beløb modtaget som led i investeringstilskuddet tilbage.

(3) Kommissionen erklærede ved beslutning af 30. juni 1993 ⁽²⁾ en række støtteforanstaltninger til opførelsen af et raffinaderi i forbindelse med Leuna 2000-projektet for forenelige med fællesmarkedet, herunder også investeringstilskuddet på 8 % til et beløb på 184,1 mio. EUR (360 mio. DEM). De vigtigste udsagn i denne beslutning var følgende: »Med undtagelse af den supplerende investeringsstøtte på 400 mio. DEM er alle bevilgede støtteforanstaltninger i overensstemmelse med bestående støtteprogrammer, som Kommissionen har godkendt (Investitionszulagengesetz: C 59/91, NN 150/91 og N 561/92; Fördergebietsgesetz: C 63/91 og N 153/91; Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur: N 292/92 og NN 83/92). [...]« »Under hensyn til situationen i og udsigterne for raffinaderiindustrien i Fællesskabet, den voksende efterspørgsel efter drivmidler og destillationsprodukter i de nye delstater, de positive virkninger, som raffinaderiet får for udviklingen i Halle-regionen, og den kendsgerning, at den planlagte støtte, der ydes på grundlag af godkendte støtteprogrammer, sammen med den yderligere investeringsstøtte på 400 mio. DEM ikke overskrider maksimumsgrænsen på 35 % for nyanlæg i de nye forbundslande, kan støtteforanstaltningen betragtes som forenelig med fællesmarkedet, jf. EØF-traktatens artikel 92, stk. 3. [...]« Kommissionen godkendte ved beslutning af 25. oktober 1994, at der ydedes en yderligere støtte til Leuna 2000-projektet ⁽³⁾.

(4) § 3, stk. 3, i lov om investeringstilskud ændredes ved § 18, nr. 1, i Jahressteuergesetz af 1996. Herefter kan ansøgerne modtage investeringstilskuddet på 8 %, hvis gennemførelsen af investeringsprojektet er afsluttet før 1. januar 1999. Gennemførelsesfristen for støtteberettigede investeringer blev dermed forlænget med to år, uden at den frist, inden for hvilken gennemførelsen skulle begynde, ændredes. Jahressteuergesetz af 1996 trådte i kraft pr. 1. januar 1996.

⁽¹⁾ Statsstøtte N 561/92 – Tyskland (forlængelse af investeringstilskuddet i det tidligere DDR).

⁽²⁾ Statsstøtte NN 11/93 og N 109/93 – Tyskland (privatisering af Leuna/Minol – investeringsstøtte – delstaten Sachsen-Anhalt) (EFT C 214 af 7.8.1993, s. 9).

⁽³⁾ Statsstøtte N 543/94 – Tyskland (forhøjelse af en støtte fra delstaten Sachsen-Anhalt til det nye raffinaderiselskab Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie GmbH) (EFT C 385 af 31.12.1994, s. 35).

- (5) Tyskland gav forsinket Kommissionen meddelelse om denne ændring med brev af 19. december 1995.

Artikel 2

Artikel 18, stk. 1, i Jahressteuergesetz af 1996 skal ophæves. Tyskland skal kræve al støtte, der er tildelt i medfør af nævnte bestemmelse, tilbagebetalt. Støtten skal tilbagebetales i overensstemmelse med de gældende procedurer og bestemmelser i tysk lovgivning, herunder bestemmelserne om renter fra den dag, støtten blev udbetalt, beregnet på grundlag af den rentesats, der anvendes som referencesats ved vurdering af regionalstøtteordninger.

Artikel 3

Tyskland skal senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning underrette Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme denne beslutning.

- (6) Kommissionen indledte ved beslutning af 3. juli 1996, som blev meddelt Tyskland den 31. juli 1996, som følge af § 18, nr. 1, i Jahressteuergesetz af 1996 proceduren i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 88, stk. 2 ⁽⁴⁾. Tyskland, de øvrige medlemsstater og alle interesserede parter blev dermed opfordret til at afgive udtalelse. Tyskland og Elf fremsendte deres bemærkninger ved brev af 9. september, hhv. 29. oktober 1996. Frankrig fremsatte sine bemærkninger under henvisning til bemærkningerne fra Elf af 30. oktober 1996.

- (7) Sagsforløbet blev drøftet mellem Kommissionen og de tyske myndigheder under flere møder fra december 1996 til juli 1997.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.«

- (8) Kommissionen afsluttede proceduren den 16. oktober 1997 med vedtagelsen af en negativ beslutning ⁽⁵⁾. Denne begrundedes med, at der med den forlængelse af gennemførelsesfristen for investeringer, der kan støttes med 8 %, der var blevet indført ved artikel 18, stk. 1, i Jahressteuergesetz af 1996, indføres en ny, supplerende statsstøtte til virksomheder, som har gennemført investeringer i de nye delstater. Desuden fastslog Kommissionen, at denne støtte ikke medfører, at yderligere investeringer fremmes. Der er derfor tale om driftsstøtte, som fører til forhøjelse af den pågældende virksomheds kapital. Kommissionen udelukkede anvendelsen af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), især med den begrundelse, at driftsstøtten ikke udelukkende gavner økonomien i de nye delstater.

- (10) Kommissionen anførte imidlertid følgende i sin beslutning: »Ovennævnte udelukker imidlertid ikke Tysklands mulighed for eventuelt at indgive særskilt anmeldelse af bestemte foranstaltninger med henblik på ændring af støttepakken vedrørende MIDER's investeringer i Østtyskland. En sådan ændring vil blive behandlet af Kommissionen på baggrund af de særlige omstændigheder omkring denne særlige investering og Kommissionens positive beslutning med hensyn til dette projekt.«

- (9) Beslutningens dispositive del lyder som følger:

»Artikel 1

Ved artikel 18, stk. 1, i Jahressteuergesetz af 1996, der ændrer artikel 3 i lov af 1993 om investeringstilskud, således at der nu ydes investeringstilskud på 8 % til investeringsprojekter, der er indledt efter 31. december 1992 og inden 1. juli 1994, og som afsluttes inden 1. januar 1999 (i stedet for inden 1. januar 1997), indføres en ny, supplerende statsstøtte til virksomheder, som har gennemført investeringer i de nye delstater. Denne støtte er ulovlig, da den er indført i strid med EF-traktatens artikel 93, stk. 3. Støtten er ikke forenelig med fællesmarkedet, da den ikke bidrager til virkeliggørelse af et af de mål, der er nævnt i EF-traktatens artikel 92, stk. 2 og stk. 3.

- (11) Tyskland meddelte ved brev af 13. marts 1998 Kommissionen, at beslutningen var blevet iværksat på grundlag af artikel 12 i loven om videreudvikling af Tyskland som kapitalmarked (Gesetz zur weiteren Fortentwicklung des Finanzplatzes Deutschland). Derefter blev Jahressteuergesetz af 1996 ophævet. Foranstaltningen trådte i kraft den 28. marts 1998, og delstaternes finansministerier krævede, at de investorer, der ikke kunne færdiggøre deres projekter inden 1. januar 1997, skulle betale de allerede modtagne beløb tilbage. Delstaten Sachsen-Anhalt krævede med en opkrævning af 30. december 1996, at MIDER skulle tilbagebetale et investeringstilskud på 49,8 mio. EUR (97,5 mio. DEM) plus renter (3,4 mio. EUR), som virksomheden allerede havde fået udbetalt for 1994, tilbage. MIDER klagede over denne opkrævning og deponerede beløbet på en spærret konto.

- (12) MIDER indbragte klagen over Kommissionens beslutning af 16. oktober 1997 for Retten i Første Instans den 5. januar 1998.

- (13) Den 30. december 1997 blev der indgået en forligsaftale mellem Elf/MIDER og Bundesanstalt für vereinigungs-

⁽⁴⁾ EFT C 290 af 3.10.1996, s. 8.

⁽⁵⁾ Beslutning 98/194/EF af 1. oktober 1997 om forlængelse af investeringstilskuddet på 8 % til investeringer i de nye delstater i henhold til Jahressteuergesetz af 1996 (EFT L 73 af 12.3.1998, s. 38).

bedingte Sonderaufgaben (BvS), hvorefter begge parter gav afkald på deres gensidige fordringer på grundlag af privatiseringen af Leuna 2000-projektet. Ifølge forligsaftalen skulle BvS betale 122,7 mio. EUR (240 mio. DEM) og Sachsen-Anhalt 61,4 mio. EUR (120 mio. DEM). Tyskland gav Kommissionen meddelelse om denne forligsaftale den 30. januar 1998.

- (14) Kommissionen traf den 13. marts 2000 en beslutning ⁽⁶⁾, hvori den fastslog, at forligsaftalens bestemmelse om, at BvS skulle betale 122,7 mio. EUR, ikke indeholdt elementer af statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1. Delstaten Sachsen-Anhalts betaling af 61,4 mio. EUR som kompensation for det ikke modtagne 8 %-investeringstilskud var efter Kommissionens mening statsstøtte, der imidlertid var forenelig med fællesmarkedet. Dog forpligtede Tyskland sig til at lade de 61,4 mio. EUR forblive på en spærret konto, indtil Kommissionen havde truffet endelig beslutning i sag C 47/97 – Leuna 2000/Elf/MIDER.

2. DOMMEN AFSAGT AF RETTEN I FØRSTE INSTANS (T-9/98)

- (15) Retten i Første Instans traf den 22. november 2001 afgørelse i sag T-9/98 ⁽⁷⁾. Ifølge denne dom skal Kommissionens beslutning af 16. oktober 1997 om forlængelse af investeringstilskuddet på 8 % til investeringer i de nye delstater i henhold til Jahressteuergesetz af 1996 (i det følgende citat benævnt »finanslov«) annulleres i det omfang den vedrører MIDER's situation. Retten lagde følgende præmisser til grund for dommen:
- (16) »Endelig må det konstateres, at det forhold, at Kommissionen formelt modtager en anmeldelse, der vedrører en støtteordning, på ingen måde er til hinder for, at den – sideløbende med en generel og abstrakt undersøgelse af denne ordning – undersøger dens anvendelse i en konkret situation. Endvidere har Kommissionen mulighed for i den beslutning, som den træffer på grundlag af sin undersøgelse, at fastslå, at anvendelsen af den anmeldte støtteordning i visse tilfælde indebærer støtteforanstaltninger og i andre tilfælde ikke gør det, eller kun at erklære nogle tilfælde uforenelige med fællesmarkedet. I forbindelse med udøvelsen af sit vide skøn kan Kommissionen navnlig sondre mellem de berettigede i henhold til en anmeldt støtteordning, under hensyn til dens særlige kendetegn eller de betingelser, som skal opfyldes. [...]« (præmis 116).
- (17) »I den foreliggende sag kunne Kommissionen ikke nøjes med at foretage en generel og abstrakt gennemgang af § 18, nr. 1, i finansloven af 1996, men skulle ligeledes foretage en konkret undersøgelse af det sagsøgende selskabs særlige situation. En sådan undersøgelse var ikke

alene nødvendig på grund af særegenhederne ved selskabets investeringsprojekt – hvilke Kommissionen havde fuldt kendskab til – men også som følge af, at den tyske regering under den administrative procedure udtrykkeligt havde anmodet herom.« (præmis 117).

- (18) »Det fremgår af sagsakterne og af de forklaringer, som Kommissionen afgav under retsmødet, at denne til brug for disse konklusioner sonderer mellem to forskellige grupper af mulige berettigede i henhold til den pågældende støtteordning.« (præmis 121).
- (19) »Den første gruppe er de virksomheder, som havde besluttet at gennemføre et investeringsprojekt i de nye delstater i tillid til, at de ville oppebære investeringstilskuddet på 8 %, som havde påbegyndt deres projekt mellem den 1. januar 1993 og den 30. juni 1994, og som rettidigt havde indgivet ansøgninger om delvis betaling af tilskuddet, men som i modsætning til deres oprindelige beregninger ikke havde kunnet afslutte projektet endeligt før den 1. januar 1997. I den forbindelse anfører Kommissionen i den anfægtede beslutning: »Virksomheder, der har truffet deres investeringsbeslutninger med henblik på investeringstilskuddet på 8 % uden at have et vist tidsmæssigt spillerum til investeringsrisici, har accepteret en investeringsstøtte, der muligvis viser sig at være lavere, end hvis de opfyldte betingelserne i lov om investeringstilskud af 1993 og har trods disse risici betragtet deres investeringer som rentable«. Kommissionen tilføjede: »Forlængelsen af fristen medfører ikke yderligere investeringer og forventes ikke at påvirke gennemførelsen af investeringsprojekter, der allerede er påbegyndt«. Kommissionen har under retsmødet, på opfordring fra Retten, erklæret, at med hensyn til virksomheder, som henhører under første kategori, blev der ved § 18, nr. 1, i finansloven af 1996 indført en supplerende statsstøtte, for så vidt som den »fjernede disse virksomheders risiko« ved ikke at afslutte deres investeringsprojekt inden for den fastsatte frist.« (præmis 122).
- (20) [...] »Imidlertid finder Kommissionen, at det sagsøgende selskab hører til første gruppe. Dermed skal der ikke i den foreliggende sag tages stilling til rigtigheden af afgrænsningen af den anden gruppe og dermed heller ikke til parternes divergerende fortolkninger af § 6, stk. 1, i lov om investeringstilskud.« (præmis 124).
- (21) »For så vidt angår det sagsøgende selskab må det fastslås, at det ikke er åbenbart, at der ved § 18, nr. 1, i finanslov af 1996 blev indført en supplerende støtte og dermed en driftsstøtte.« (præmis 125).
- (22) »Således fremgår det af sagens akter, at selskabet ikke, da det gik ind i projekt Leuna 2000, påtog sig risikoen for, at det ikke kunne afslutte det inden den 1. januar 1997, som er den dato, der er nævnt i § 3, stk. 3, i lov om investeringstilskud i 1993-udgaven. Ud over at selskabet havde indregnet en vis tidsmargin med henblik på gennemførelsen af projektet – det skulle oprindeligt have

⁽⁶⁾ Statsstøtte N 94/98 – Tyskland.

⁽⁷⁾ Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie/Kommissionen, Sml. 2001 II, s. 3367.

været afsluttet i juli 1996 – er det værd at understrege, at den forsinkelse, som indtraf, skyldtes forhold, som var helt uafhængige af selskabets vilje, og som selskabet ikke nødvendigvis burde have forudset, da det traf beslutning om at investere. Det kan dermed ikke formodes, at det sagsøgende selskab betragtede sit investeringsprojekt som »rentabelt«, selv uden udbetalingen af investeringsstilskuddet på 8 %.« (præmis 126).

(23) »Kommissionen kunne heller ikke nå til den konklusion, at der forelå en anden form for supplerende statsstøtte til fordel for det sagsøgende selskab. I særdeleshed kunne Kommissionen, som helt fra begyndelsen var bekendt med den nøjagtige art og det nøjagtige omfang af selskabets investeringsprojekt og med beløbet for og betydningen af de forskellige støtteforanstaltninger til fordel for selskabet (jf. navnlig beslutningen af 30. juni 1993), blot konstatere, at disse forskellige parametre på ingen måde ville blive ændret som følge af forlængelsen af perioden for gennemførelse af investeringer, som gav ret til investeringsstilskuddet på 8 %.« (præmis 127).

(24) »Under alle omstændigheder skal det bemærkes, at selv om det antages, at § 18, nr. 1, i finanslov af 1996 indførte en supplerende statsstøtte, som også var til fordel for det sagsøgende selskab, var der ikke belæg for at erklære denne støtte uforenelig med fællesmarkedet for så vidt angår selskabet. I den forbindelse bemærkes dels, at Kommissionen ikke alene ikke havde haft nogen indvendinger mod ordningen med investeringsstilskud på 8 %, men oven i købet udtrykkeligt havde erklæret ydelsen af en samlet støtte til projekt Leuna 2000 – herunder støtten på 360 mio. DEM som investeringsstilskud – for forenelig med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 92, stk. 3, dels, at den blotte forlængelse af perioden for gennemførelse af investeringerne efter sin art hverken kunne ændre projektets art og omfang eller den samlede støttes beløb og betydning. Under disse omstændigheder havde Kommissionen ingen grund til at antage, at forlængelsen ville fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, i hvert fald ikke i et større omfang end det projekt Leuna 2000, som oprindeligt var blevet anmeldt, og at den dermed var uforenelig med fællesmarkedet.« (præmis 129).

(25) »Det følger af ovenstående, at Kommissionen – hvad det sagsøgende selskab angår – burde have fastslået, at § 18, nr. 1, i finanslov af 1996 ikke indførte en supplerende statsstøtte, eller i det mindste at den indførte supplerende støtte var forenelig med fællesmarkedet.« (præmis 130).

3. SENESTE UDVIKLING OG VURDERING AF FORANSTALTNINGERNE I FORHOLD TIL MIDER

(26) På grundlag af annullationen af Kommissionens beslutning blev sag C 28/96 (tidl. NN 6/96) vedrørende MIDER genoptaget. For at opfylde dommen fra Retten i Første Instans og sætte Kommissionen i stand til at træffe beslutning i en enkeltsag har Tyskland med brev af 31. juli 2002 ændret sin oprindelige anmeldelse (af

19. december 1995) af finansloven af 1996. Ifølge den ændrede anmeldelse modtager MIDER kun for 1994 et 8 %-investeringstilskud på 49,8 mio. EUR (97,5 mio. DEM) plus renter på 3,4 mio. EUR (6,8 mio. DEM). Anmeldelsen af investeringsstilskuddet til MIDER for 1995 til 1997 – og for alle andre eventuelle støttemodtagere – blev trukket tilbage.

(27) Kommissionen modtog på grund af rentebetalingerne et brev fra Elf af 19. august 2002 og yderligere udtalelser fra Tyskland ved brev af 19. september 2002. Den fastslog med hensyn dertil, at det i forligsaftalen udtrykkeligt fastsættes, at MIDER skal tilbagebetale alle 8 %-investeringstilskud, som gjorde det muligt for virksomheden at råde over et større beløb end 184,1 mio. EUR (360 mio. DEM), til BvS. Dette blev også bekræftet af Retten i Første Instans (præmis 31 og 37).

(28) Efter Kommissionens opfattelse opstod der en supplerende støtte for MIDER på grund af § 18, nr. 1, i Jahressteuergesetz af 1996, fordi Kommissionen ikke godkendte investeringsstilskuddet på 184,1 mio. EUR (360 mio. DEM) ⁽⁸⁾ i sin beslutning af 30. juni 1993.

(29) MIDER opfyldte ikke betingelserne i § 3, stk. 3 i lov om investeringstilskud af 1993 og havde derfor ikke krav ifølge denne bestemmelse på det 8 %-investeringstilskud på 184,1 mio. EUR.

(30) Som følge af ændringen af lov om investeringstilskud af 1993 i forbindelse med Jahressteuergesetz af 1996 blev der åbnet mulighed for ny støtte til MIDER, fordi virksomheden efter denne ændring havde krav på investeringstilskud. Denne nye støtte blev dog ikke godkendt af Kommissionen og var derfor ulovlig.

4. KONKLUSION

(31) Tyskland har ved brev af 31. juli 2002 ændret sin anmeldelse med hensyn til MIDER. Den anmeldte støtte vedrører et 8 %-investeringstilskud udelukkende for 1994 på 49,8 mio. EUR plus renter på 3,4 mio. EUR. På grund af den ændrede anmeldelse skal Kommissionen kun udtale sig om, hvorvidt dette ændrede beløb vedrørende MIDER er foreneligt med traktaten.

(32) I overensstemmelse med dommen afsagt af Retten i Første Instans i sag T-9/98 og ved sine tidligere beslutninger af 11. november 1992 og 30. juni 1993 bekræfter

⁽⁸⁾ Kommissionen har udelukkende meddelt, at »al støtte er i overensstemmelse med bestemte støtteprogrammer, som Kommissionen har godkendt [...]«.

Kommissionen, at det 8 %-investeringstilskud for 1994 til MIDER er foreneligt med fællesmarkedet, fordi den samlede støtteintensitet ikke overstiger den tilladte maksimalsats på 35 % i tilfælde af akkumulering af støtte for delstaten Sachsen-Anhalt —

Artikel 2

Investeringstilskuddet på 8 % til MIDER for 1994 på 49,8 mio. EUR plus renter på 3,4 mio. EUR er foreneligt med fællesmarkedet.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

*Artikel 3**Artikel 1*

Som følge af § 18, nr. 1, i Jahressteuergesetz af 1996, hvorved § 3 i lov om investeringstilskud af 1993 ændres således, at investeringstilskuddet på 8 % i fremtiden bevilges for investeringer, der indledes mellem 31. december 1992 og 1. juli 1994 og afsluttes før 1. januar 1999 i stedet for 1. januar 1997, opstår en ny supplerende statsstøtte for MIDER på 49,8 mio. EUR plus renter på 3,4 mio. EUR. Støtteforanstaltningen er ulovlig, da den blev gennemført i modstrid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3.

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. oktober 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen